Pierwsza Ławka · zestaw działowy · liceum i technikum

Dział 8

Polska w Europie

Geneza Unii Europejskiej i jej instytucje (TUE/TFUE), udział Polski w decyzjach, bilans członkostwa (cztery swobody, prawa obywateli Unii, dane Eurostatu, GUS, CBOS i Ministerstwa Finansów), dylematy pogłębiania i poszerzania integracji oraz programy Unii dla młodych (Erasmus+, Europejski Korpus Solidarności, EURES). Fakultatywnie: polityka spójności (EO.VI.F1) i europejska inicjatywa obywatelska (EO.VI.F2). Powiązane działania obywatelskie: EO.D.16, EO.D.13, EO.D.5. Osiem kart: najważniejsze wiadomości z wzorcowymi odpowiedziami, ćwiczenia, utrwalenie, praca z materiałem źródłowym, kartkówka (A i B) i sprawdzian (A i B) – z kluczem i zasadami oceniania.

Edukacja obywatelska | klasa 3 LO i technikum | Dział 8 | zakres podstawowy (ZP)

	Karta	Rodzaj	Poziom	Zadania
1	**Polska w Europie – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka	Najważniejsze wiadomości	ZP	4 zad. · 13 pkt
2	**Polska w Europie – ćwiczenia** Ćwiczę pojęcia i mechanizmy	Ćwiczenia	ZP	6 zad. · 23 pkt
3	**Polska w Europie – utrwalenie** Porównuję, wyjaśniam, uzasadniam	Ćwiczenia	ZP	7 zad. · 18 pkt
4	**Polska w Europie – praca z materiałem źródłowym** Przepisy, dane, teksty i kazusy – polecenia z punktacją		ZP	6 zad. · 13 pkt
5	**Kartkówka: Instytucje UE i prawa obywateli Unii – grupa A** 15 minut · 10 pkt	Kartkówka	ZP	4 zad. · 10 pkt
6	**Kartkówka: Instytucje UE i prawa obywateli Unii – grupa B** 15 minut · 10 pkt	Kartkówka	ZP	4 zad. · 10 pkt
7	**Sprawdzian: Polska w Europie – grupa A** 45 minut · 24 pkt	Sprawdzian	ZP	8 zad. · 24 pkt
8	**Sprawdzian: Polska w Europie – grupa B** 45 minut · 24 pkt	Sprawdzian	ZP	8 zad. · 24 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z działu i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z wyjaśnieniem – od niej warto zacząć.
- Karta 2 to ćwiczenia (pojęcia, klasyfikacje, przyporządkowania), karta 3 – utrwalenie (porównania, przyczyny i skutki, uzasadnienia).
- Karta 4 to praca z materiałem źródłowym – przepisy, dane, teksty, schematy – (polecenia z punktacją i zasadami oceniania w kluczu).
- Karty 5–6 to kartkówka (15 minut), a karty 7–8 – sprawdzian (45 minut), każde w grupach A i B: te same typy zadań i ta sama punktacja, inne treści.
- Klucz na końcu zestawu zawiera odpowiedzi i zasady oceniania zadań otwartych w stylu CKE (przykładowe rozwiązania, co daje punkt, czego się nie uznaje).
- Osobny plik „Powtórka" zbiera pojęcia, przepisy i fakty w tabelach, typowe błędy i test „Sprawdź się".

Oznaczenia

ZP	zakres podstawowy
ZR	zakres rozszerzony (treści tylko dla ZR)
(0–2 pkt)	liczba punktów możliwych do zdobycia za zadanie
Zadanie 4.1.	wiązka zadań do wspólnego materiału źródłowego
Jak to sprawdza CKE	typ zadania i typowy błąd ze sprawozdań CKE
Na maturze	wymagania z podstawy programowej, których dotyczy temat

Wymagania z podstawy programowej (Dz.U. 2024 poz. 1019)

- **EO.VI.1** opisuje genezę powstania Unii Europejskiej, rozpoznaje jej główne instytucje (Radę Europejską, Radę Unii Europejskiej, Komisję Europejską, Parlament Europejski oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej) i opisuje udział Polski w procesach decyzyjnych w Unii Europejskiej
- **EO.VI.2** ocenia bilans członkostwa Polski w Unii Europejskiej, w tym w zakresie czterech swobód jednolitego rynku oraz praw obywateli Unii Europejskiej, oraz bierze udział w dyskusji na jego temat
- **EO.VI.3** rozważa dylematy dotyczące pogłębiania i poszerzania integracji europejskiej oraz formułuje opinię i podejmuje dyskusję na temat tych procesów
- **EO.VI.4** poszukuje możliwości własnego rozwoju (edukacja, praca, wolontariat) przy wsparciu programów Unii Europejskiej i planuje ich wykorzystanie

Materiał oryginalny – żadne zadanie ani tekst nie jest kopią materiałów CKE, podręcznika ani zbioru zadań. Podstawa programowa LO i technikum – edukacja obywatelska, zakres podstawowy (Dz.U. 2025 poz. 382). Wymagania: EO.VI.1–EO.VI.4. Stan prawny i faktyczny na dzień 6 listopada 2026 r. Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Polska w Europie – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka

ZP KARTA 1/8

Imię i nazwisko: Klasa: Data: Wynik: ..... / 13 pkt

Najważniejsze wiadomości · 13 pkt

Przypomnij sobie

- **Geneza Unii Europejskiej.** Po II wojnie światowej państwa Europy Zachodniej uznały, że wspólna kontrola nad przemysłem, który napędza wojnę, utrudni kolejny konflikt. Kamienie milowe: **Deklaracja Schumana** (9 maja 1950 r.) → **Traktat paryski** z 18 kwietnia 1951 r. (Europejska Wspólnota Węgla i Stali) → **Traktaty rzymskie** z 25 marca 1957 r. (Europejska Wspólnota Gospodarcza i Euratom, działające od 1 stycznia 1958 r.) → **Traktat z Maastricht** (Unia Europejska od 1 listopada 1993 r.) → **Traktat z Lizbony** (podpisany 13 grudnia 2007 r., w mocy od 1 grudnia 2009 r.; z Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską powstał Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej). Polska należy do Unii od **1 maja 2004 r.** – traktat o przystąpieniu podpisano w Atenach 16 kwietnia 2003 r. (Dz.U. 2004 nr 90 poz. 864). Podstawą prawa Unii są dwa traktaty: **TUE** (cele, wartości, instytucje) i **TFUE** (szczegółowe zasady działania i polityki).

Instytucja	Skład i zadania (TUE)
Rada Europejska	szefowie państw lub rządów, jej przewodniczący i przewodniczący Komisji; nadaje Unii impulsy, określa ogólne kierunki i priorytety polityczne; **nie pełni funkcji prawodawczej**; zbiera się dwa razy w ciągu półrocza; co do zasady decyduje w drodze konsensusu; przewodniczący jest wybierany na okres dwóch i pół roku (art. 15)
Rada Unii Europejskiej (Rada)	po jednym przedstawicielu szczebla ministerialnego z każdego państwa; wspólnie z Parlamentem Europejskim pełni funkcję prawodawczą i budżetową; zbiera się w różnych składach; co do zasady stanowi większością kwalifikowaną (art. 16)
Komisja Europejska	wspiera ogólny interes Unii, czuwa nad stosowaniem Traktatów, wykonuje budżet i zarządza programami; akty ustawodawcze co do zasady przyjmuje się **wyłącznie na jej wniosek**; kadencja – pięć lat; odpowiada kolegialnie przed Parlamentem (art. 17)
Parlament Europejski	przedstawiciele obywateli wybierani na pięć lat w wyborach powszechnych bezpośrednich; wspólnie z Radą ustawodawca i organ budżetowy; wybiera przewodniczącego Komisji (art. 14)
Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej	zapewnia poszanowanie prawa w wykładni i stosowaniu Traktatów; orzeka m.in. w trybie prejudycjalnym na wniosek sądów państw członkowskich (art. 19)

Uwaga: **Rada Europejska** (szczyty przywódców) to nie **Rada Unii Europejskiej** (ministrowie) ani **Rada Europy** (odrębna organizacja z siedzibą w Strasburgu).

- **Jak Polska uczestniczy w decyzjach Unii.** W Radzie zasiada przedstawiciel szczebla ministerialnego (art. 16 ust. 2 TUE), w Radzie Europejskiej – szef państwa lub rządu (art. 15 ust. 2). Obywatele wybierają w Polsce **53 posłów** do Parlamentu Europejskiego (decyzja Rady Europejskiej (UE) 2023/2061, art. 3; kadencja 2024–2029). Do Trybunału Sprawiedliwości wchodzi jeden sędzia z każdego państwa (art. 19 ust. 2). Parlamenty narodowe dostają projekty aktów prawnych Unii i czuwają nad przestrzeganiem zasady pomocniczości (art. 12 i art. 5 ust. 3 TUE). W Radzie obowiązuje zasada **podwójnej większości**: co najmniej 55% państw (w tym co najmniej 15), reprezentujących co najmniej 65% ludności Unii; mniejszość blokująca – co najmniej czterech członków Rady (art. 16 ust. 4). Ludność liczy się według danych statystycznych: 1 stycznia 2025 r. w Unii (27 państw) mieszkało 450 646 971 osób, w tym w Polsce 36 497 495, czyli 8,1% (Eurostat, demo_pjan, dane tymczasowe). Krajowe ramy: Rzeczpospolita może na podstawie umowy międzynarodowej przekazać organizacji międzynarodowej kompetencje organów władzy państwowej w niektórych sprawach – ustawa

wyrażająca zgodę na ratyfikację wymaga większości 2/3 w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów i senatorów albo zgody w referendum (art. 90 Konstytucji); prawo stanowione przez taką organizację jest stosowane bezpośrednio i ma pierwszeństwo w razie kolizji z ustawami (art. 91 ust. 3).

- **Cztery swobody jednolitego rynku** (art. 26 ust. 2 TFUE: obszar bez granic wewnętrznych, w którym zapewniony jest swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitału):

Swoboda	Przykład z życia	Podstawa w TFUE
przepływu towarów	sklep sprzedaje w Polsce ser sprowadzony z innego państwa Unii bez ceł	art. 26
przepływu osób (pracowników, przedsiębiorczość)	pracownik z Polski zatrudnia się w innym państwie na takich samych zasadach jak jego obywatele; firma zakłada oddział w innym państwie	art. 45 i art. 49
świadczenia usług	firma z jednego państwa wykonuje usługę dla klienta z innego państwa	art. 56
przepływu kapitału	przelew oszczędności na rachunek w banku w innym państwie Unii	art. 63

- **Obywatelstwo Unii.** Obywatelem Unii jest każda osoba mająca obywatelstwo państwa członkowskiego; obywatelstwo Unii ma charakter dodatkowy i nie zastępuje krajowego (art. 20 ust. 1 TFUE). Obywatel Unii ma m.in. prawo: swobodnie się przemieszczać i przebywać na terytorium państw członkowskich; głosować i kandydować w wyborach do Parlamentu Europejskiego i w wyborach lokalnych w państwie zamieszkania na takich samych warunkach jak jego obywatele; korzystać w państwie trzecim, w którym jego państwo nie ma przedstawicielstwa, z ochrony dyplomatycznej i konsularnej innego państwa członkowskiego; kierować petycje do Parlamentu Europejskiego, zwracać się do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich i do instytucji Unii w jednym z języków Traktatów (art. 20 ust. 2; art. 24). Zakazana jest dyskryminacja ze względu na przynależność państwową (art. 18).
- **Bilans członkostwa – jak go oceniać.** Bilans to nie jedna liczba. Rzetelna ocena wymaga **kilku miar** i **kilku punktów widzenia**: (1) **przepływy budżetowe** – w 2025 r. z budżetu Unii wpłynęło do Polski 12,90 mld euro, składka wyniosła 8,25 mld euro, saldo 4,65 mld euro (Ministerstwo Finansów; metoda kasowa; poza tym zestawieniem są granty z KPO); (2) **poziom życia** – PKB na mieszkańca w standardzie siły nabywczej (PPS) wzrósł z 68% średniej Unii w 2014 r. do 81% w 2025 r. (Eurostat); (3) **handel** – do państw Unii trafiło 74,8% polskiego eksportu towarów w 2025 r., a pochodziło stamtąd 52,6% importu (GUS); (4) **odczucia obywateli** – w styczniu 2026 r. 82% badanych popierało członkostwo, 14% było mu przeciwnych, 4% nie miało zdania (CBOS). Wśród kosztów i obaw wymienia się składkę, koszty dostosowania do przepisów i obawy o suwerenność: według CBOS 38% badanych uważa, że członkostwo nadmiernie ją ogranicza, a 50% jest przeciwnego zdania. Dane o przepływach nie mówią wszystkiego (nie obejmują korzyści z wolnego handlu ani kosztów dostosowań), a opinie zależą od przyjętych kryteriów – dlatego w dyskusji wskazuj **źródło, rok i miarę**.
- **Dylematy integracji: pogłębianie i poszerzanie. Pogłębianie** oznacza przekazywanie Unii kolejnych kompetencji lub zmianę sposobu decydowania (np. większość kwalifikowana zamiast jednomyślności). **Poszerzanie** – przyjmowanie nowych państw: wniosek o członkostwo składa państwo europejskie szanujące wartości Unii, a Rada stanowi jednomyślnie po zasięgnięciu opinii Komisji i zgodzie Parlamentu (art. 49 TUE); każde państwo może też podjąć decyzję o wystąpieniu (art. 50). Granice kompetencji Unii wyznacza **zasada przyznania**, a ich wykonywanie – **pomocniczość** (Unia działa tylko wtedy, gdy cele lepiej osiągnąć na jej poziomie) i **proporcjonalność** (art. 5 TUE). Spór o kierunek zmian toczy się w całej Europie; w Polsce w styczniu 2026 r. za pogłębieniem integracji opowiadało się

26% badanych, za zachowaniem obecnego stanu – 32%, za zwiększeniem roli państw narodowych – 23%, za wyjściem Polski z Unii – 5% (CBOS). W ćwiczeniach i dyskusji podawaj **argument i kontrargument** – punkt dostaje się za rozumowanie i odwołanie do faktów, nie za wybór strony.

- **Programy Unii dla młodych. Erasmus+** (2021–2027, budżet ok. 26,2 mld euro) obejmuje m.in. edukację, szkolenia, młodzież i sport; student może wyjechać na 2–12 miesięcy na studia lub praktykę, zgłasza się przez własną uczelnię, otrzymuje grant jako wkład w koszty podróży i utrzymania i nie płaci za naukę na uczelni przyjmującej. **Europejski Korpus Solidarności** – dla osób w wieku 18–30 lat (przy pomocy humanitarnej do 35): wolontariat za granicą albo własny projekt solidarnościowy; rejestracja w portalu programu. **EURES** – europejska sieć mobilności zawodowej z portalem ofert pracy, doradcami i wydarzeniami typu Dni Pracy. W Polsce Erasmus+ i Korpus Solidarności obsługuje Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE). **Zasada planowania:** wybierz program → sprawdź na jego oficjalnej stronie aktualne warunki (wiek, termin, dokumenty, finansowanie) → zaplanuj kroki z terminami. Warunki zmieniają się z roku na rok.
- **Dla ciekawych (fakultatywnie): europejska inicjatywa obywatelska i polityka spójności.** Co najmniej milion obywateli Unii z co najmniej jednej czwartej państw członkowskich (przy 27 państwach – co najmniej 7) może zwrócić się do Komisji o przedłożenie wniosku aktu prawnego (art. 11 ust. 4 TUE; art. 24 TFUE; rozporządzenie (UE) 2019/788, art. 2–3); w każdym z tych państw trzeba też zebrać minimalną liczbę podpisów, zależną od liczby posłów do PE; sygnatariusza liczy się w państwie, którego jest obywatelem. Poparcie można wyrazić od wieku uprawniającego do głosowania w wyborach do PE, a państwo może ustalić ten wiek na 16 lat. **Polityka spójności** to wsparcie regionów z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (w 2025 r. wpłynęło do Polski odpowiednio 5,37 i 1,24 mld euro); projekty w swojej okolicy znajdziesz na mapadotacji.gov.pl. **Działanie obywatelskie:** EO.D.16 – symulacja obrad Rady Unii Europejskiej z głosowaniem większością kwalifikowaną; EO.D.13 – opinia w konsultacjach (art. 11 ust. 3 TUE: Komisja prowadzi szerokie konsultacje); EO.D.5 – szkolna kampania informacyjna „Programy UE dla uczniów i studentów".

Przykłady z rozwiązaniem

Przykład 1. Rozstrzygnij, czy Rada Europejska może uchwalić akt ustawodawczy Unii. Odpowiedź uzasadnij.

Wzorcowa odpowiedź: Nie może – Rada Europejska nadaje Unii impulsy i określa ogólne kierunki i priorytety polityczne, ale nie pełni funkcji prawodawczej (art. 15 ust. 1 TUE); funkcję prawodawczą pełnią wspólnie Parlament Europejski i Rada (art. 14 ust. 1, art. 16 ust. 1).

Jak myśleć: 1) odczytaj nazwę instytucji uważnie (Rada Europejska ≠ Rada UE); 2) wskaż przepis; 3) podaj, kto ma tę funkcję. **Za co punkt:** rozstrzygnięcie razem z uzasadnieniem odwołującym się do art. 15 ust. 1. Samo „nie" – 0 pkt.

Przykład 2. W głosowaniu w Radzie UE nad pewnym projektem za było 17 państw reprezentujących 63% ludności Unii (27 państw). Czy została osiągnięta większość kwalifikowana?

Wzorcowa odpowiedź: Nie. Większość kwalifikowana wymaga *jednocześnie* co najmniej 55% członków Rady i co najmniej 15, oraz co najmniej 65% ludności Unii (art. 16 ust. 4 TUE). 17 z 27 państw to 63% członków i ponad 15 państw – ten warunek jest spełniony – ale 63% ludności jest mniej niż 65%, więc warunek ludnościowy nie jest spełniony.

Jak myśleć: sprawdź każdy warunek osobno i zapisz liczby. **Za co punkt:** rozstrzygnięcie oparte na porównaniu obu progów z liczbami.

Przykład 3. **Sformułuj argument i kontrargument do tezy: „Decyzje w Radzie UE powinny zapadać zawsze jednomyślnie”.**

Wzorcowa odpowiedź: *Argument:* jednomyślność chroni interesy każdego państwa, bo żadne nie może zostać przegłosowane (sama Rada Europejska co do zasady decyduje w drodze konsensusu – art. 15 ust. 4 TUE). *Kontrargument:* wymóg jednomyślności pozwala jednemu państwu zablokować decyzję popieraną przez pozostałe 26, a Traktaty przewidują dla Rady zasadę większości kwalifikowanej (art. 16 ust. 3).
Jak myśleć: nazwij kolidujące wartości (ochrona interesu państwa – sprawność decydowania), wskaż przepis i nie rozstrzygaj sporu. Klucz nagradza poprawność rozumowania, nie pogląd.

Przykład 4. **Zosia ma 19 lat, uczy się w technikum. Chce przez kilka miesięcy pracować jako wolontariuszka w organizacji w innym państwie Unii. Co powinna zrobić najpierw?**
Wzorcowa odpowiedź: Wybrać program właściwy dla jej wieku i celu – Europejski Korpus Solidarności (18–30 lat; wolontariat za granicą), sprawdzić aktualne warunki i terminy na oficjalnej stronie programu (youth.europa.eu/solidarity_en, erasmusplus.org.pl), zarejestrować się w portalu programu i dopiero potem odpowiadać na oferty.
Jak myśleć: program → warunki z oficjalnej strony → rejestracja → oferta. Nie opieraj się na opiniach z forów – warunki programów się zmieniają.

Zadania

Zadanie 1. (0–4 pkt) ..... / 4

Wstaw w luki wyrażenia z ramki. Jedno wyrażenie jest zbędne.

budżetową pięcioletnią prawodawczej Traktatów dwuletnią

1. Parlament Europejski pełni, wspólnie z Radą, funkcje prawodawczą i _____.
2. Członkowie Parlamentu Europejskiego są wybierani na _____ kadencję w powszechnych wyborach bezpośrednich.
3. Rada Europejska nie pełni funkcji _____.
4. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej zapewnia poszanowanie prawa w wykładni i stosowaniu _____.

Zadanie 2. (0–1 pkt) ..... / 1

Do czterech swobód jednolitego rynku Unii Europejskiej nie należy swobodny przepływ

A. towarów B. wyroków sądowych C. osób D. kapitału

Zadanie 3. (0–4 pkt) ..... / 4

Oceń prawdziwość zdań o Unii Europejskiej. Wybierz P albo F.

1. Rada Europejska zbiera się dwa razy w ciągu półrocza.	P	F
2. W skład Komisji Europejskiej wchodzą szefowie państw lub rządów.	P	F
3. Obywatelem Unii jest każda osoba mająca obywatelstwo państwa członkowskiego.	P	F
4. Obywatelstwo Unii zastępuje obywatelstwo krajowe.	P	F

Polska w Europie – ćwiczenia

Ćwiczę pojęcia i mechanizmy

ZP KARTA 2/8

Imię i nazwisko: Klasa: Data: Wynik: ..... / 23 pkt

Ćwiczenia · 23 pkt

Zadanie 1. (0–6 pkt) ..... / 6

Przyporządkuj cechy do instytucji Unii. Wpisz je do tabeli.

w jej skład wchodzą szefowie państw lub rządów, jej przewodniczący i przewodniczący Komisji
co do zasady decyduje w drodze konsensusu
w jej skład wchodzi po jednym przedstawicielu szczebla ministerialnego z każdego państwa
zbiera się na posiedzenia w różnych składach czuwa nad stosowaniem Traktatów
akty ustawodawcze Unii co do zasady mogą zostać przyjęte wyłącznie na jej wniosek

Rada Europejska	Rada Unii Europejskiej	Komisja Europejska

Zadanie 2. (0–3 pkt)

Przeczytaj fragment aktu prawnego i wykonaj zadania.

Rada Unii Europejskiej – skład i głosowanie

Art. 16. […] 2. W skład Rady wchodzi jeden przedstawiciel szczebla ministerialnego z każdego Państwa Członkowskiego, upoważniony do zaciągania zobowiązań w imieniu rządu Państwa Członkowskiego, które reprezentuje, oraz do wykonywania prawa głosu.
3. O ile Traktaty nie stanowią inaczej, Rada stanowi większością kwalifikowaną.
4. Od 1 listopada 2014 roku większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55% członków Rady, jednak nie mniej niż piętnastu z nich, reprezentujących Państwa Członkowskie, których łączna liczba ludności stanowi co najmniej 65% ludności Unii.
Mniejszość blokująca musi obejmować co najmniej czterech członków Rady, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta. […]

Traktat o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana), Dz.Urz. UE C 202 z 7.6.2016 (stan prawny na dzień 6 listopada 2026 r.).

Zadanie 2.1. (0–1 pkt) ..... / 1

W Radzie Unii Europejskiej (27 państw członkowskich) za projektem aktu głosowało 16 państw reprezentujących łącznie 62% ludności Unii. Pozostałe państwa były przeciw. Rozstrzygnij, czy została osiągnięta większość kwalifikowana. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do przytoczonego przepisu. W uzasadnieniu uwzględnij odpowiedni artykuł i ustęp.

Rozstrzygnięcie: _____

Uzasadnienie:

Miejsce na odpowiedź

PIERWSZA ŁAWKA

Zadanie 2.2. (0–2 pkt) ..... / 2

Podaj, ilu co najmniej członków Rady musi obejmować mniejszość blokująca, i wyjaśnij, co się dzieje, jeśli nie obejmuje ona tylu członków.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 3. (0–4 pkt) ..... / 4

Dopasuj sytuacje (osoby fikcyjne) do swobód jednolitego rynku. Do każdej sytuacji wybierz jedną swobodę.

1. Marta od roku pracuje na umowie o pracę w innym państwie Unii, na takich samych zasadach jak jej koledzy z tego państwa.
2. Sklep w Lublinie sprzedaje ser sprowadzony z innego państwa Unii bez cła na granicy.
3. Pan Jan przelał oszczędności na rachunek w banku w innym państwie Unii.
4. Agencja z Gdańska wykonuje stronę internetową dla klienta z innego państwa Unii, nie przenosząc tam siedziby.

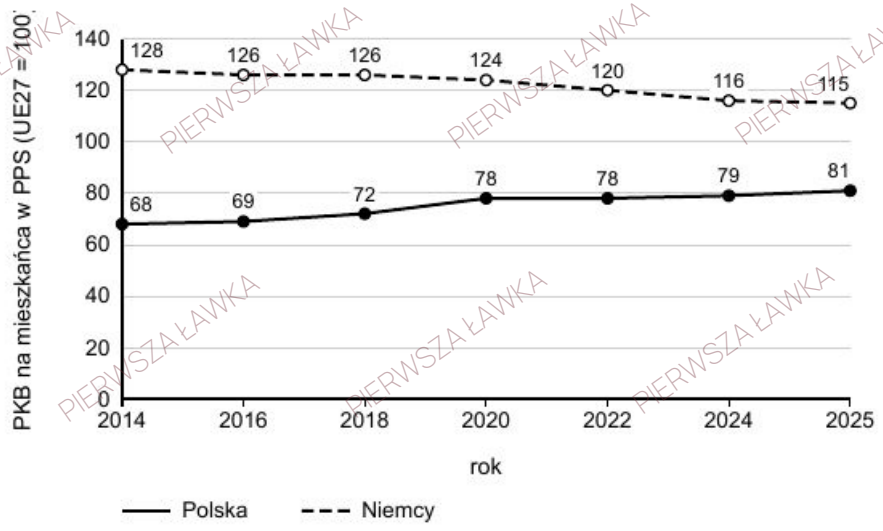
a) swoboda przepływu towarów
b) swoboda przepływu osób (pracowników)
c) swoboda świadczenia usług
d) swoboda przepływu kapitału

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 4. (0–3 pkt)

Przeanalizuj wykres i wykonaj zadania.

PKB na mieszkańca w standardzie siły nabywczej

Na podstawie: Eurostat, tablica tec00114: PKB na mieszkańca w standardzie siły nabywczej (UE27 = 100), dane z 9.07.2026.

Zadanie 4.1. (0–1 pkt) ..... / 1

Sformułuj wniosek dotyczący zmiany różnicy między wskaźnikiem dla Niemiec a wskaźnikiem dla Polski między rokiem 2014 a rokiem 2025. W odpowiedzi uwzględnij wartości liczbowe.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 4.2. (0–2 pkt) ..... / 2

Oceń prawdziwość zdań na podstawie wykresu. Wybierz P albo F.

1. W 2025 r. wskaźnik dla Polski był wyższy niż średnia UE27.	**P**	**F**
2. W 2022 r. wskaźnik dla Polski był taki sam jak w 2020 r.	**P**	**F**

Zadanie 5. (0–4 pkt) ..... / 4

Uzupełnij zdania o prawach obywatela Unii. Wybierz właściwe wyrażenia z ramki – jedno jest zbędne.

państwa Parlamentu zamieszkania Traktatów urodzenia

1. Obywatelem Unii jest każda osoba mająca obywatelstwo _____ członkowskiego.
2. Obywatel Unii ma prawo głosować i kandydować w wyborach do _____ Europejskiego.
3. Obywatel Unii może też głosować w wyborach lokalnych w państwie, w którym ma miejsce _____.
4. Do instytucji Unii można zwracać się w jednym z języków _____ i otrzymać odpowiedź w tym samym języku.

Zadanie 6. (0–3 pkt) ..... / 3

Zaplanuj wykorzystanie jednego programu Unii (Erasmus+, Europejski Korpus Solidarności albo EURES) przez osobę w Twoim wieku. Podaj: (1) nazwę programu i cel, do którego go wybierasz; (2) jedną informację, którą sprawdzisz na oficjalnej stronie programu przed decyzją; (3) pierwszy krok i orientacyjny termin.

Miejsce na odpowiedź

PIERWSZA ŁAWKA

Polska w Europie – utrwalenie

Porównuję, wyjaśniam, uzasadniam

ZP KARTA 3/8

Imię i nazwisko: Klasa: Data: Wynik: ..... / 18 pkt

Ćwiczenia · 18 pkt

Zadanie 1. (0–2 pkt)

Przeanalizuj dane i wykonaj zadania.

Ludność państw Unii i miejsca w Parlamencie Europejskim

Państwo	Ludność 1 stycznia 2025 r.	Liczba miejsc w PE (kadencja 2024–2029)
Malta	574 250	6
Polska	36 497 495	53
Niemcy	83 577 140	96

Na podstawie: Eurostat, tablica demo_pjan (ludność 1.01.2025, dane tymczasowe, aktualizacja 25.09.2026) oraz decyzja Rady Europejskiej (UE) 2023/2061, art. 3.

Zadanie 1.1. (0–2 pkt) ..... / 2

Podaj, ilu mieszkańców państwa przypada średnio na jedno miejsce w Parlamencie Europejskim na Malcie i w Polsce (zaokrąglij do pełnych tysięcy), i wyjaśnij na tej podstawie, na czym polega degresywna proporcjonalność.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 2. (0–2 pkt) ..... / 2

Sformułuj argument i kontrargument do tezy: *Unia Europejska powinna przyjmować kolejne państwa członkowskie.*

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 5. (0–3 pkt) ..... / 3

Komisja Europejska prowadzi szerokie konsultacje z zainteresowanymi stronami (art. 11 ust. 3 TUE). W fikcyjnych konsultacjach ogłoszono pytanie: „Czy młodzież powinna mieć łatwiejszy dostęp do programów wyjazdowych?”. Napisz krótką opinię uczestnika konsultacji (3–5 zdań): sformułuj stanowisko, uzasadnij je dwoma argumentami i zaproponuj jedną konkretną zmianę.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 6. (0–3 pkt) ..... / 3

Dobierz program lub instytucję do potrzeby osoby (postacie fikcyjne). Jedna pozycja jest zbędna.

1. Kuba, student licencjatu, chce spędzić semestr na uczelni w innym państwie Unii.	a) Erasmus+ (mobilność studentów)
2. Ala, 19 lat, chce przez kilka miesięcy pomagać jako wolontariuszka w organizacji w innym państwie.	b) Europejski Korpus Solidarności
3. Ola szuka pracy w innym państwie Unii i chce przeglądać oferty oraz rozmawiać z doradcą.	c) EURES
	d) europejska inicjatywa obywatelska

1 ____ 2 ____ 3 ____

Zadanie 7. (0–3 pkt) ..... / 3

Polityka spójności wspiera rozwój regionów m.in. z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Wejdź na stronę mapadotacji.gov.pl, wybierz jeden projekt dofinansowany z funduszy Unii w swoim powiecie lub województwie i opisz: jego cel, fundusz lub program, z którego go dofinansowano, oraz jedną zmianę, którą wprowadza w Twojej okolicy.

Miejsce na odpowiedź

PIERWSZA ŁAWKA

Sprawdzian: Polska w Europie – grupa B

45 minut · 24 pkt

ZP KARTA 8/8

Imię i nazwisko: ..... Klasa: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 24 pkt

Sprawdzian · 24 pkt

Zadanie 1. (0–6 pkt) ..... / 6

Przyporządkuj cechy do instytucji Unii. Wpisz je do tabeli.

jego członkowie są wybierani na pięcioletnią kadencję wybiera przewodniczącego Komisji
orzeka w trybie prejudycjalnym na wniosek sądów państw członkowskich
w jego skład wchodzi jeden sędzia z każdego państwa członkowskiego (Trybunał Sprawiedliwości)
wykonuje budżet i zarządza programami
podejmuje inicjatywy, od których zależy przyjęcie aktów ustawodawczych

Parlament Europejski	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej	Komisja Europejska

Zadanie 2. (0–1 pkt) ..... / 1

W Radzie Unii Europejskiej mniejszość blokująca musi obejmować co najmniej

A. sześciu członków Rady
B. dziewięciu członków Rady
C. dwóch członków Rady
D. czterech członków Rady

Zadanie 3. (0–3 pkt)

Przeczytaj fragment aktu prawnego i wykonaj zadania.

Komisja Europejska – powołanie i odpowiedzialność

Art. 17. […] 7. Uwzględniając wybory do Parlamentu Europejskiego i po przeprowadzeniu stosownych konsultacji, Rada Europejska, stanowiąc większością kwalifikowaną, przedstawia Parlamentowi Europejskiemu kandydata na funkcję przewodniczącego Komisji. Kandydat ten jest wybierany przez Parlament Europejski większością głosów członków wchodzących w jego skład. […]
8. Komisja ponosi kolegialnie odpowiedzialność przed Parlamentem Europejskim. Zgodnie z artykułem 234 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Parlament Europejski może uchwalić wotum nieufności w stosunku do Komisji. […]

Traktat o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana), Dz.Urz. UE C 202 z 7.6.2016 (stan prawny na dzień 6 listopada 2026 r.).

Zadanie 3.1. (0–1 pkt) ..... / 1

Obywatel twierdzi, że Komisja Europejska odpowiada tylko przed Radą Europejską. Rozstrzygnij, czy ma rację. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do przytoczonego przepisu. W uzasadnieniu uwzględnij odpowiedni artykuł i ustęp.

Rozstrzygnięcie: _____

Uzasadnienie:

Miejsce na odpowiedź

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Polska w Europie – kartkówka, sprawdzian i karty pracy z powtórką, edukacja obywatelska, klasa 3 LO i technikum

Podgląd pokazał 12 z 37 stron. Pełna wersja: 37 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Polska w Europie – najważniejsze wiadomości – 4 zadania, 13 pkt
- Karta 2: Polska w Europie – ćwiczenia – 6 zadań, 23 pkt
- Karta 3: Polska w Europie – utrwalenie – 7 zadań, 18 pkt
- Karta 4: Polska w Europie – praca z materiałem źródłowym – 6 zadań, 13 pkt
- Karta 5: Kartkówka: Instytucje UE i prawa obywateli Unii – grupa A – 4 zadania, 10 pkt
- Karta 6: Kartkówka: Instytucje UE i prawa obywateli Unii – grupa B – 4 zadania, 10 pkt
- Karta 7: Sprawdzian: Polska w Europie – grupa A – 8 zadań, 24 pkt
- Karta 8: Sprawdzian: Polska w Europie – grupa B – 8 zadań, 24 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z wyjaśnieniem, za co dostaje się punkt

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/edukacja-obywatelska-liceum-klasa-3-dzial-08-polska-w-europie